

BANJEREN DOOR DE POLDER MET DORPSJAGER WILLEM VAN DOORN

Als zoon van de hoofdmeester opgroeien in een klein Utrechts polderdorpje in de o zo overzichtelijke jaren vijftig. Pietje Bell-streken uithalen en banjeren door het boerenland. Als in een jongensboek. Een ommetje langs de Kockengense jachtvelden met dorpsjager Willem van Doorn.

‘DE SCHOOONHEID DER DINGEN WENT NOOIT’

TEKST EN FOTO'S DOUWE ANNE VERBRUGGE

‘E en heel braaf jochie was ik niet. Dat botste weleens met mijn vader. Moest hij me weer uit een hooiberg plukken om op tijd aan te schuiven voor het avondeten’, vertelt de 78-jarige Willem van Doorn.

BAGAGEDRAGER

‘Mijn vader was streng omdat hij vond dat ik een voorbeeldfunctie had. Ik ben er niet slechter op geworden, hij leerde mij veel. Als vierjarig jochie mocht ik al met hem mee het veld in. Op de fiets, achterop de bagagedrager. Die beelden staan gegrift in mijn geheugen. Hij was een meesterlijk verteller en voortreffelijk jager. Door hem ben ik zo gaan houden van de natuur en de jacht rondom Kockengen.’

Klassieke muziek galmt door de auto. Maar niet té hard. ‘Dit is een stuk van Brahms volgens mij, heerlijk rustgevend. Het past mooi bij de tijd voor Kerst. Wat donker en contemplatief.’ Hobbelen over de

Wagendijk is de polderjager op weg naar de Schutterskade. Hij wil kijken of er eend te vinden is voor de pot, en hoe het er met de zwanen voor staat.

EINDE VAN DE WERELD

Eeuwenlang stonden boeren op een voetstuk in het land waar de burgemeester, bromsnor, de dominee en meneer pastoor heersten. En de hoofden van de twee lagere scholen niet te vergeten. De verzuiling trok er diepe voren. Stil en afgelegen in het Groene Hart, schertsend omschreven als 'het einde van de wereld'. Tot in 1967 de aanleg van de provinciale weg daar verandering in bracht. Het dorp werd naast de landweggetjes en vele vaarten, nu ook bereikbaar over het gladde asfalt. 'Jammer genoeg ben ik niet eens een echte Kockenees. In de oorlog was mijn vader schoolmeester in Benschop, daar kwam ik ter wereld. Twee jaar later zijn we per boot verhuisd naar Kockengen. Mijn vader werd er hoofdmeester van de rooms-katholieke basisschool. Hij nam

die functie van zijn vader over. We woonden in een prachtig statig huis tussen de pastorie en het café van Janssen in. Voor een jonge jongen als ik een prachtwereld. Vissen, ravotten, achter de meiden aan. Als romanticus kan ik nog steeds wegzwijmelen bij prenten van toen.'

BILJARTLAKENS

Aan de Schutterskade is haast geen eend te bekennen. Wel zwanen. 'Even verderop werd eind oktober vogelgriep geconstateerd. Bij boer De Wit lagen acht dode zwanen in het land. Hier begon de ellende.' Verschillende groepen met tientallen zwanen zitten er nu gezond bij in de strak liggende groene weilanden. Een eenzaam overvliegende eend blijft buiten schot. Willem tuurt. 'Als je je blindstaart op die groene biljartlakens, dan wordt het er niet mooier op. Maar gek genoeg vervelen de polders mij nooit. Iedere dag is anders. De wind, de luchten, het licht. Als je er oog voor hebt, zie je hoe snel alles wisselt.

Prachtig. De graslanden steken daar wat karig bij af. Die mogen wel wat kruidenrijker.'

KLEM

'Maar ik verwijt de boeren niets', vervolgt Van Doorn. 'In iedere discussie over de toekomst van het agrarische land fungeren zij als kop van Jut. Daarmee creëer je weerstand. Zolang de consument en de tussenhandelaren niet bereid zijn beter te betalen voor de agrarische producten, zit de boer klem. Het systeem moet anders. Pas dan kun je met agrariërs overleggen om bijvoorbeeld 5% van het boerenland in te richten met kruidenrijk gras. Of om de slootkanten niet te maaien. Met niet al te veel moeite is er veel te winnen. Ik kijk ernaar uit de pinksterbloemen en boterbloemen weer te zien bloeien in de velden.'

Een groep kievieten trekt over. Vergezeld door een koppel grauwe ganzen. 'Grappig is dat. Gisteren zag ik dat ook. Je ziet kievieten wel met spreuwen optrekken, maar dit had ik niet

In Kockengen bepalen de riviertjes de Bijleveld en de Heycop het aanzicht en de inrichting van de historische dorpskern die zetelt op een kleirug. De veenweilanden rondom Kockengen liggen er enigszins verzonken bij. Monniken ontgonnen in de 12e eeuw dit gebied, met Kockengen als uitvalbasis en rustplaats om bij te komen van het harde werken: Land van Kokanje, ofwel Luilekkerland.

De gretigheid van vroeger is er een beetje van af

eerder waargenomen. Dat is het mooie van de natuur. Hoe ouder ik word, hoe meer ik besef dat ik heel veel ook niet weet. Ik blijf mij verwonderen... de schoonheid der dingen went nooit.'

OTTER

Met stevige tred zet de Kockengense jager koers naar zijn roeiboort. De 1-jarige griffon Amie springt er als eerste in. Willem wil in de rietlanden de wildcamera controleren. 'Samen met de lokale natuurvereniging hebben we die opgehangen om otters te spotten. Na een kleine zestig jaar afwezigheid zijn die dieren dit jaar teruggekeerd. Ik heb er nog nooit eentje gezien hier. Als kind niet, maar nu ook nog steeds niet. Ja een dode. Destijds stond de

laatste otter van Kockengen bij ons opgezet in huis. Die was in de jaren zestig doodgereden.'

SAMENWERKING

Amie is inmiddels de rietlanden ingedoken. Willem checkt de camera, stevig vastgebonden aan een els. 'We hebben nog geen otter gezien, maar weten nu wel dat drie reeën zich hier ophouden. Een bok, een geit en een kalf.' Willem roemt de samenwerking met de lokale natuurvereniging. Samen rapen ze in het voorjaar ganzeneieren. 'In de jagerswereld klinkt het misschien niet zo stoer, maar ik ben niet zo'n schieter. Dat helpt in de contacten met de natuurgroep. Ik kan de dieren goed laten lopen. De gretigheid van vroeger is er een beetje van af.' In een met riet overwoekerende

slootkant staat Amie plots voor op een stilliggende woerd. 'Die is duidelijk niet fit', fluistert Willem terwijl hij naar een patroon graait. Maar bij de volgende stap die Amie zet, vliegt de eend weg. Half spartelend over het water. 'Verdorie, te laat. Die had ik eigenlijk moeten hebben. Duidelijk een gewiekt exemplaar.' Terug in de boot moet met de riemen eerst worden geboomd, voordat ze op de dollen kunnen. 'Zullen we zo nog even bij De Put in Spengen kijken?'

HALFJES

De eendenjacht is de favoriete jacht van de Kockenees. 'Als jochie van twaalf schoot ik mijn eerste eend. De spanning en sensatie van toen kan ik mij nog zo goed voor de geest

halen. Met mijn vader lag ik onderaan de dijk bij de Joostendam; daar waar de twee riviertjes van Kockengen samenkomen en het water breed is. Smienten en kuifeenden uit het hoge noorden lagen er. Halfjes noemen we ze, omdat ze half zo groot zijn als een wilde eend. Maar dat langzaam omhoog kruipen tegen de dijk. Ingespannen kijken. Wachten. Mijn vader die me een laatste aanwijzing toefluistert voordat het tot een schot komt. De eend die naar beneden kukelt. Raak! De trotse blik van mijn vader. Dat doet veel met je.' Hij vertelt dat zijn vader een fervent jager was. 'Hij was in die tijd de enige jager op het dorp. Dat banjeren door de polder heb ik dus niet van een vreemde. De vrijheid. En het betrokken zijn bij het buitengebeuren. Dat raakt me. En ja, nu sta ik bekend als de jager van het dorp. Zo gaan die dingen.'

RAMMELAARS

Dat de dorpsjager liever op waterwild jaagt dan op hazen, heeft misschien ook te maken met zijn enorme respect voor de luipaard van de polder. 'Natuurlijk bejagen we ze, maar de spelregels houd ik zeer nauwlettend in de gaten. Terugslaan hazen en hazen die lang in hun leger blijven zitten, worden absoluut niet geschoten. De hazen die als eerste op de lopers gaan, die moet je hebben. Dat zijn de rammelaars met veel bravoure. Dit jaar hebben

De hazen die als eerste op de lopers gaan, die moet je hebben

we vanwege corona slechts één hazenjacht gehouden. Van de 23 hazen die we met jagers van onze jachtcombinatie 'Hubertino' hebben gezien, zijn er vijf geschoten. Precies genoeg.' Overigens is de hazenstand in Kockengen al meer dan 30 jaar stabiel. Van een achteruitgang van de hazenstand die plaatsing op de Rode Lijst zou rechtvaardigen, is in deze polders geen sprake. Wat hem opvalt is dat 1950 als ijkpunt is genomen om de huidige stand te duiden. 'Dat lijkt me tamelijk arbitrair. Volgens mij werd er toen niet zo nauwkeurig geteld als nu. Van mijn vader weet ik dat na de oorlog het wild met rust werd gelaten. De wildstand moest eerst weer aansterken, want in oorlogstijd lustte iedereen wel een haas.'

VLIEGVISSEN

De Put in Spengen met uitzicht op de molen van het gelijknamige buurtschap is Willems persoonlijke paradijsje. Maar er is geen eend te vinden. 'Ik had beter mijn hengel kunnen meenemen. Vliegvisser vind ik het allermooist. Vroeger viste ik veel op ruisvoorn. De meeste zette ik terug, maar er ging ook weleens wat de pan in. Mijn moeder bakte ze

heerlijk. Tot het een soort chipjes waren.' Op het bevroren water van de Put trainde Willem in vroeger tijden op zijn bochtentechniek. 'Ik was een fervent schaatser. In 1963 heb ik nog meegedaan aan de Elfstedentocht. Je weet wel, die horrortocht die Paping won. In Franeker werd ik van het ijs gehaald. Balen natuurlijk. Als 20-jarige denk je dat je wel verder kunt.'

MOOISTE JACHTDAG

De 11 jaar oude fourwheeldrive Volkswagen ('alle ganzen vliegen op als ze mijn auto zien') wordt in gang gezet, het land uit. Het houten kistje met Brazil-sigaren op het dashboard blijft onaangeroerd. De schemer treedt in als Willem zijn auto op een dam parkeert voor een namiddagwandeling langs de Kockengense molen. 'Amie moet even haar energie kwijt.' De oude jager mijmert nog wat. 'De mooiste jachtdag beleefde ik zo'n vijftien jaar geleden, vlak voor de Kerst. In de polder van Spengen waren we op hazenjacht. Het had die ochtend zo wonderlijk mooi gerijpt. Alles glinsterende en schitterde. De hemel was helderblauw. Over de slootjes scheerden boerenkinderen schaatsend voorbij. Hun gejubel galmde door de windstille polder. We konden en wilden geen schot lossen. Die dag zou ik graag nog eens willen herbeleven. Als er toch een hemel is, laat die er dan zo uitzien.' •